



En primer pla, la música com a vincle entre cigales i formigues. Al fons, el drac del Patriarca que presidirà el rellotge de sol. FOTO: M. LORENZO

Innovant a hora i deshora

LORENA TORTOSA

La Falla Universitat Vella serà enguany més puntual que mai. Convertirà la plaça del Patriarca en un rellotge de sol que s'orientarà per a donar l'hora. Al seu torn, la secció infantil reinterpreta la falla clàssica de la cigala i la formiga. Dos monuments dissenyats per l'artista Rafa Ferrando. La comissió continua recolzant les innovacions artístiques i reivindicant, setze anys després de la seua refundació, un espai de reflexió i investigació dins del món faller.

Quan les flames acaben amb la falla serà de nit i ja no podrà marcar l'hora, però durant quatre dies haurà estat un dels monuments més atrevits que haja presentat la comissió. Rafa Ferrando, guanyador del darrer Premi de Falles Innovadores de l'Ajuntament de València pels cadafals de la plaça dels Furs, ha concebut un rellotge de sol presidit pel drac del Patriarca. L'obra commemora les quinze propostes estètiques anteriors, també molt trencadores, de la comissió. Segons explica el president, Juanjo de la Torre, "té una forma molt simple però és molt complexa. Els quinze monuments que celebrem enguany seran els quinze punts horaris. El volum no és imporant, però sí el seu desenvolupament a la plaça". La Falla Universitat Vella sempre ha apos-

tat pels joves creadors, fomentant el planter dels actuals mestres fallers com ara Emilio Miralles, Alfredo Ruiz o Manolo Martín, que hui treballen per a les seccions especials. Estan convençuts que una falla no és millor per tindre més metres quadrats, sinó que el que importa és la seua filosofia.

Bona mostra d'això és el monument infantil que fins ara s'integrava dins el gran. Enguany, però, s'ha emancipat per a revisar profundament el sentit de les Falles i de la mateixa societat a través d'una reinterpretació de la falla de la cigala i la formiga. "No hi ha bons i dolents —explica el vicepresident Lluís Mesa—. En realitat

les cigales, els nens, són tan necessàries com les formigues, els adults, en aquesta aldea global. Les formigues són les que fan el treball, però és impossible sense la música de les cigales". Una doble lectura que s'ambienta al Monestir de la Murta d'Alzira, paratge vinculat a la natura, el passat i la història, però vist des d'una aposta de futur tal com la comissió Universitat Vella porta fent des de la seua refundació el 1989.

ELS MÉS INNOVADORS. Combinar tradició i innovació no és fàcil i ells ho saben bé, ja que han hagut de renunciar a moltes de les icones falleres per a mantindre

l'essència més crítica d'aquestes festes valencianes. Fa dos anys que no tenen candidates a fallera major, però no els importa perquè "no som una falla per a lluir-se —diu Mesa—, sinó per a disfrutar de la festa". A més, van ser els primers en desfilar amb la indumentària tradicional valenciana quan el reglament de la Junta Central Fallera només permetia el vestit negre i l'ataviament de les dones amb el vestit de cortesana del segle XVIII. "Quinze anys després sembla una cosa molt normal, però al principi va ser un escàndol", recorda de la Torre, "la gent se'n reia un poquet i ara és una qüestió molt habitual".

Els seus llibrets són modestos, reconeix, "però compten amb entitats i persones que tenen molt a dir, com ara Amnistia Internacional, Joan Francesc Mira... No volem que siguin un simple aparador publicitari".

Des que una cinquantena d'estudiants reprengueren el projecte ara fa setze anys, aquest casal ha estat sempre un espai obert a qualsevol iniciativa universitària. Ara són antics alumnes i un parell de professors en actiu, però mantenen viu l'esperit obert, tolerant i racional propi de les universitats. Van ser pioners en pensar en una festa al carrer per a tothom, no exclusivament per als fallers dins dels casals, convidant grups que cantaven en valencià per a mirar de recuperar la crítica veïnal. Creuen en unes Falles obertes i reivindicatives, "a l'estil més tradicional en el bon sentit de la paraula, però innovadores —explica Mesa—. Volem dir la nostra dins del món de les Falles, que ens escolten i sobretot que ens respecten, cosa que pense que després de setze anys hem aconseguit". A més, han volgut recuperar el ritual de cremar el cadafal de forma participativa. Per això han creat una colla de dimonis que pren foc al monument després d'una cerca-vila.

L'actual comissió universitària va nàixer a iniciativa d'uns estudiants amb inquietuds per renovar la festa. Ara es nodreix d'antics alumnes i dels seus fills. Una petita família d'una cinquantena de socis que s'esforça per mantindre viva la flama originària dins la tradició fallera valenciana.

LA COLUMNA

Ruedo Ibérico

Alfons Cervera

Si la gent més jove no sap ni qui va ser Franco, encara deu saber menys

què van ser els quaderns i llibres de Ruedo Ibérico. I si se li pregunta per José Martínez segur que contesta que a aquest sí que el coneix, que aquest nom és el del quiosquer del barri, el d'un fill de la farmacèutica o el del cunyat de la seua amiga Encarna, un que treballa a la Ford prement caragols en la carrosseria dels Focus. Però la gent jove no té cap culpa de no saber què va ser Ruedo Ibérico ni qui va ser Pepe Martínez: simplement, ningú no li ho ha contat mai. El 1965 aquest il·lustre veí serrà de Villar fundà a París l'editorial amb aquest nom i d'ací eixirà la literatura reflexiva i crítica més important que s'ha donat en l'exili, però "concebuda i destinada a l'interior", com escriu Arantxa Sarrià en l'excel·lent versió digitalitzada dels *Quaderns de Ruedo Ibérico* (Faximil Edicions Digitals). Els llibres i els quaderns de Ruedo eixien de les rebotigues de les llibreries, passaven la frontera francesa amagats en els folres de les portes dels cotxes o barrejats amb les portades a coloraines de *Play Boy* o de *Penthouse*, corrien de boca en boca i articulaven una ètica de la resistència antifranquista que la democràcia, amb les seues rareses, va condemnar a la pols infumable de l'oblit. Va tornar a Espanya Pepe Martínez i el que va trobar va ser el que ja havia trobat Max Aub a la fi dels seixanta i que tan magistralment va relatar en *La gallina ciega*: res del passat no importava res, només la incorporació asèptica a una nova democràcia sense arrels, o amb les úniques arrels de la monarquia fosa el 1931, ja que la República no era un mos apetible per a la política institucional recentment inaugurada. Finalment, el 1979, va tancar les seues portes Ruedo Ibérico i ningú no es va esquinçar les vestidures per això. Va morir José Martínez i el silenci dels que havien après tantes coses gràcies al seu compromés treball editorial va ser una autèntica vergonya. Ara la Biblioteca Valenciana i la Residència d'Estudiants organitzen l'exposició *Ruedo Ibérico*. Un repte intel·lectual. S'inaugura el matí del dijous 10 de març en la mateixa Biblioteca Valenciana. Tant de bo el menyspreu no es rabege també amb les visites que obligadament hem de complir a aquest recordatori. Tant de bo.

Activitats obertes per a tothom

La Falla Universitat Vella-Plaça del Patriarca és la falla de tots els universitaris. Està ubicada a la plaça del Patriarca i les seues activitats estan obertes a tots els qui vulguen acostar-s'hi. De fet, permet desfilar en l'ofrena a tothom que ho desitge per un preu simbòlic. Intenten que els antics fallers que ja no estan vinculats al casal puguin gaudir d'aquesta tradició.

Dilluns 14 de març

19 h. Arreplega del ninot infantil.
20:30 h. Sopar de la plantà al casal per als més menuts. (C/Altar de Sant Vicent).

21 h. Plantà de la falla infantil a la plaça del Patriarca.

Dimarts 15 de març

19 h. Arreplega del ninot gran.
22 h. Sopar de la plantà al casal.
23 h. Plantà del rellotge de sol a la plaça del Patriarca.

Dimecres 16 de març

16:30 h. Recollida de guardons, concurs de dibuix i xocolatada.
24 h. Ball/discomòbil al Patriarca.

Dijous 17 de març

11 h. Esmorzar popular.
14:30 h. Torrada.
21 h. Concentració a la falla per anar a l'ofrena.
24 h. Ball/discomòbil al Patriarca.

Divendres 18 de març

14:30 h. Gran paellada a la plaça.
16:30 h. Jocs infantils, berenar i "vespertina".
24 h. Ball/discomòbil al Patriarca.

Dissabte 19 de març

17 h. Premis dels concursos infantils i cucanyes a la plaça.
19 h. Assistència a la Cavalcada del Foc, al carrer Colom.
21 h. Concentració de la colla de dimonis.
22 h. Cremà de la falla infantil.
23 h. Cervila i actuació dels Dracs del Patriarca (dimonis).
24 h. Cremà de la falla gran.